

Wat kunnen we leren van de onderzochte abortussen runderen, schapen en geiten in 2024?

Versie 1.0 – April 2025

Auteur: Afdeling autopsie

Abortus onderzoek bij runderen en schapen kan waardevolle informatie opleveren, maak er gebruik van.

Het is nog steeds verplicht om elke abortus bij runderen, schapen en geiten te laten onderzoeken in het kader van de brucellose-bewaking. Bovendien betekent elke abortus een financieel en emotioneel verlies voor de veehouder. Het abortusprotocol en aanvullende onderzoeken helpen bij het opsporen van de oorzaak van de abortus. Op die manier kan een gericht behandel- en preventieplan opgesteld worden, waarmee men veel problemen kan voorkomen. Het voorjaar was er stijging in het aantal foetussen met typische afwijkingen voor het Schmallenbergvirus (SBV). In het najaar konden we vooral afwijkingen gecorreleerd aan het blauwtongvirus (BTV) opmerken. Ontdek hier wat de abortusonderzoeken in 2024 aan het licht brachten.

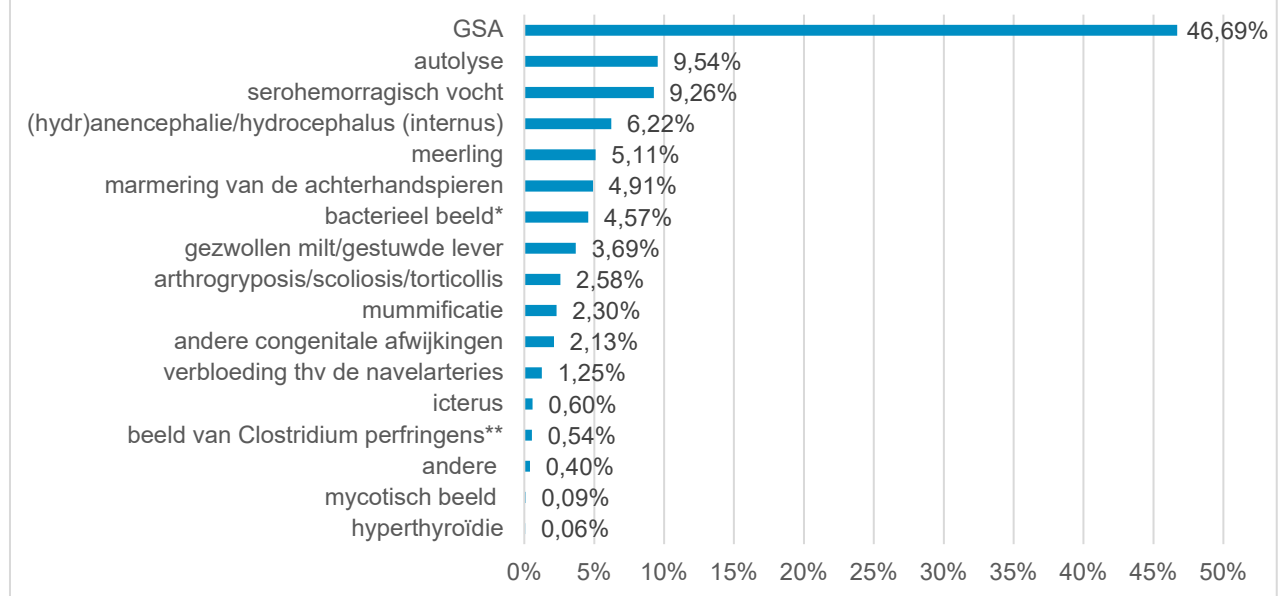
In 2024 onderzocht DGZ, dankzij de financiële steun van het FAVV, ongeveer bijna 4000 abortusdossiers van rundveebedrijven. Bijna ruim 3500 dossiers werden onderworpen aan een autopsie. Het standaard protocol bevat, naast de ophaling van de foetus en de bijbehorende monsters, een macroscopische autopsie en analyses voor boviene virale diarree virus (BVDV), Neospora, brucellose, BTV en SBV. Echter in het najaar waren er budgettaire beperkingen. Daarnaast kunnen er bijkomend heel wat analyses ingezet worden om tot een diagnose te komen.

Macroscopische vaststellingen op autopsie

Bij meerlingen is er een hogere kans op een abortus. Figuur 1 geeft een overzicht van de macroscopische bevindingen. In ongeveer de helft van de gevallen waren er duidelijke afwijkingen zichtbaar. In 2024 zijn er, naast autolyse en serohemorragisch vocht, opnieuw veel meerlingen alsook veel foetussen met marmering van de achterhandspieren. Dit kan indicatief zijn voor selenium of een tekort aan vitamine E. Een bacterieel beeld van abortus behoort eveneens tot de belangrijkste vaststellingen. Met een bacterieel beeld bedoelen we een macroscopisch zichtbare pleuropneumonie, pleuritis, pericarditis, (peri)hepatitis, splenomegalie, peritonitis of placentitis. Hydranencephalie, anencephalie en hydrocephalus (internus) zijn typische letsels die ons aan blautong doen denken. Arthrogryposis, scoliosis en torticollis zijn dan weer indicatief voor het Schmallenbergvirus.

Figuur 1: Overzicht macroscopische vaststellingen in %

* emfysemateuze abomasitis / hemorrhagische enteritis (Clostridium perfringens)

** pericarditis/(pleuro)pneumonie/pleuritis/splenomegalie/(peri)hepatitis/peritonitis/placentitis

Foto 1: Hydranencephalie ten gevolge van een infectie met het blauwtongvirus serotype 3

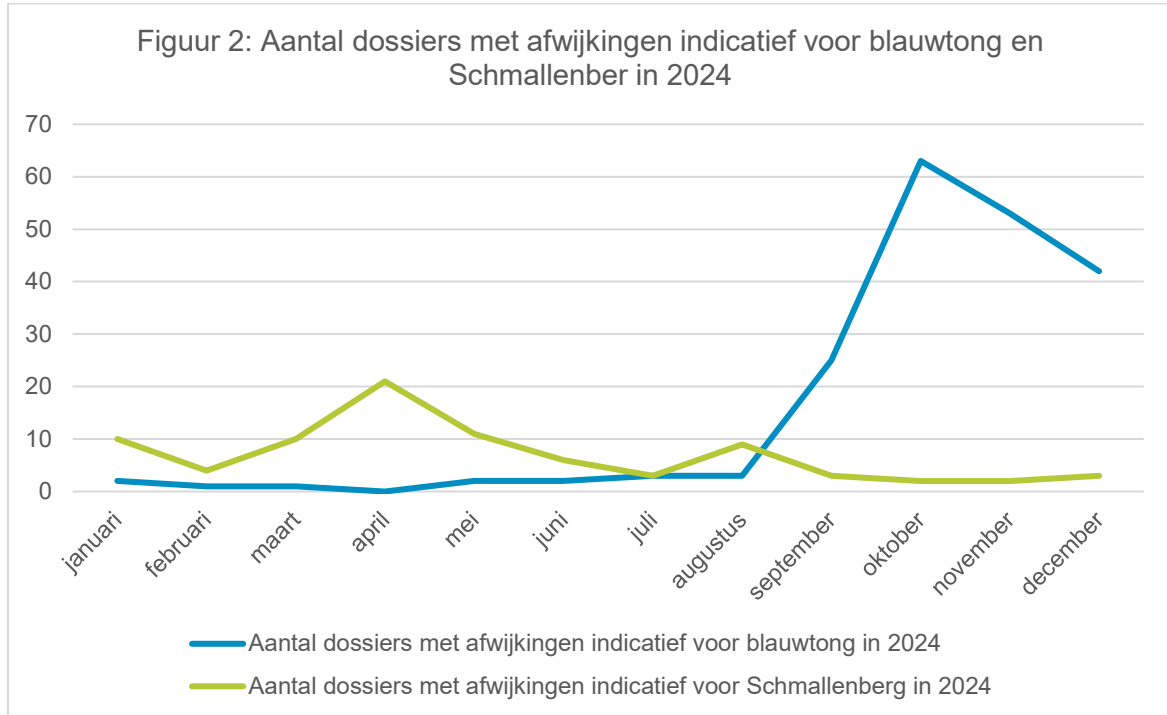
Foto 2: Torticollis, scoliosis en arthrogyrosis veroorzaakt door het Schmallenbergvirus

Resultaten monsternames: SBV, BLTV, Neospora, BVDV en brucellose.

Alle foetussen met afwijkingen die in de richting van SBV (Schmallenbergvirus) of BLTV (blauwtongvirus) wijzen, werden tot en met midden september binnen het abortusprotocol getest.

In het voorjaar was er een piek van het aantal foetussen positief voor het SBV. Van de ongeveer 135 foetussen die werden getest in 2024, was 10,45% positief. In 2023 was dit maar 1,34%; in 2022 en 2021 was dit ongeveer 17%. In de tweede helft van 2024 zien we ook een duidelijke stijging van het aantal gevallen positief voor BLTV. In het najaar werd er niet getest, maar er was wel een sterke stijging van het aantal foetussen met een hydranencephalie (indicatief voor het BLTV). (zie figuur 2)

	SBV PCR positief in %	BLTV PCR positief in %
2021	17 %	0 %
2022	17 %	0 %
2023	1,35%	0 %
2024	10,45%	9,70 %

Neospora antistoffen werd tot half september onderzocht via het protocol. Neosporose is nog steeds een belangrijke oorzaak van abortus. In 2024 werden 3031 serumstalen van moederdieren onderzocht. In 13,6% van de gevallen waren deze positief. In 2023 zagen we een kleine stijging (14,9%), in 2022 was dit 13,6% en in 2021 was dit 13,3%.

Dankzij het BVD-bestrijdingsprogramma (boviene virale diarree) daalde het aantal BVD-gevallen de laatste jaren. In 2023 was geen enkel oorbiopt (ear punch) positief voor het BVD-antigen. Maar in 2024 waren er terug enkele foetussen positief voor BVD, namelijk 0,09%.

Zowel de brucellose-cultuur op de nageboorte of de lebmaag van de foetus als de *Brucella*-antistoffen op het serum van het moederdier waren telkens negatief.

Resultaten van de verdere onderzoeken

Bacteriologie en mycologie

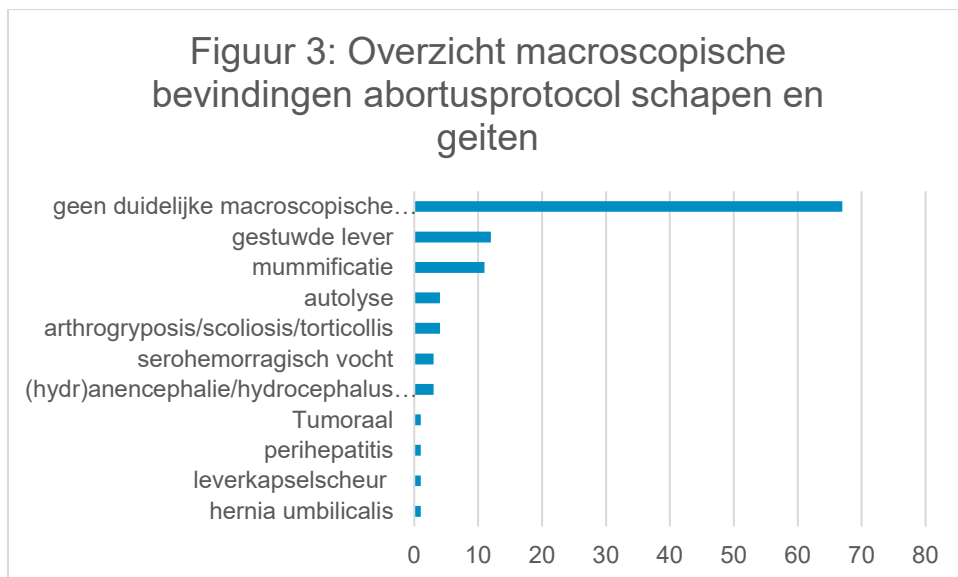
Bacteriologisch en mycologisch onderzoek leverde ons heel wat diagnoses op. Er werden heel wat pathogene kiemen aangetoond zoals: *Salmonella* sp., *Listeria monocytogenes*, *Bacillus licheniformis*, *Trueperella pyogenes*. Ook de mycologische culturen konden pathogene schimmels zoals bijvoorbeeld *Aspergillus fumigatus* aantonen.

Meer uitleg over deze kiemen vind je onderaan op het beproevingsverslag via het volgen van de link of op de DGZ-website: [Interpretatie resultaten abortusprotocol rundvee | DGZ](#).

Abortusprotocol bij kleine herkauwers

In 2024 werden een 120-tal abortusdossiers met een foetus van schapen- en geitenbedrijven onderzocht. Figuur 3 toont een overzicht van de macroscopische bevindingen bij abortusprotocol schapen en geiten.

Een kort overzicht van de resultaten vind je in onderstaande tabel.

Pathofoon	Aantal uitgevoerde analyses	Aantal positieve resultaten
Toxoplasma PCR	101	11
Chlamydia antistoffen	106	7
Q-fever PCR	107	23
gisten en schimmels lebmaag*	103	16
Stamp-kleuring (o.a. Chlamydia)	109	1
schmallenbergvirus PCR	15	2
aerobe cultuur met isolatie pathogene bacteriën uit lebmaag en/of long**	168	84
blauwtongvirus PCR	15	0
Campylobacter cultuur lever	101	2
Chlamydia PCR	1	1
Brucella antistoffen	106	0

* Pathogene schimmels en gisten zoals: *Aspergillus fumigatus*.

** Pathogene bacteriën zoals: (*Haem.*) *Escherichia coli*, *Acinetobacter sp.*, *Trueperella pyogenes*, *Staphylococcus aureus*, *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Bacillus licheniformis*, *Listeria ivanovii*

Contactgegevens

Met je vragen over abortus bij rundvee en kleine herkauwers kun je steeds terecht bij DGZ op tel. 078 05 05 23 of e-mail helpdesk@dgz.be.